

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگیری مشارکتی از جرم

مؤلفان

دکتر علیرضا جزینی

دکتر محمد جهانتاب

اعضاء هیئت علم دانشگاه علوم انتظامی امین

دانشگاه علوم انتظامی امین

۱۳۹۶

معاونت تربیت و آموزش

پیشگیری مشارکتی از جرم

مؤلفان: دکتر علیرضا جزینی، دکتر محمد جهانتاب

ویراستار علمی: دکتر اکبر سلیمی

ناظر علمی: دکتر محمد بارانی

شر: دانشگاه علوم انتظامی امین

آماده‌ساز: کتاب: جنگ‌شناسی

چاپ اول: ۱۳۸۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: راه‌فر

نشانی انتشارات: تهران، ابتدای بزرگراه شهید خدای، یابان شهید جدی اردبیلی، دانشگاه علوم انتظامی امین،

تلفن: ۴۸۹۳۱۲۹۳

سرشناسه	: جزینی، علیرضا،
عنوان و نام پدیدآور	: پیشگیری مشارکتی از جرم / مؤلفان: علیرضا جزینی، محمد جهانتاب
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۲۶۴ ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۳-۱۴۶-۵ وضعیت فهرست نویسی: فا
یادداشت	: کتابنامه: [۲۵۱] - ۲۶۲؛ همچنین به صورت ریزنویس.
موضوع	: جرم و جنایت -- پیشگیری -- مشارکت شهروندان
موضوع	: Crime prevention -- Citizen participation:
موضوع	: جرم و جنایت - پیشگیری / Crime prevention
موضوع	: پلیس - مدیریت / Police administration
شناسه افزوده	: جهانتاب، محمد،
رده بندی کنگره	: HV۷۴۳۱/چ۴پ۹ ۱۳۹۶:
رده بندی دیویی	: ۴/۳۶۴:
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۲۱۶۹۵:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۱	مقدمه
۲۳	بخش اول: بشکیری از جرم
۲۵	فصل اول: جرم
۲۵	مقدمه
۲۵	معنای لغوی جرم
۲۶	معنای اصطلاحی جرم
۲۶	تعریف جرم
۲۸	تعریف جرم بر مبنای حقوق موضوعه ایران
۲۹	نظر برخی از اندیشمندان دربارهٔ جرم
۲۹	۱- دورکیم
۳۰	۲- گاروفالو
۳۰	۳- مارکوزم
۳۰	۴- کارارا
۳۰	۵- لمرت
۳۰	۶- کانت
۳۱	۷- لوگر
۳۱	۸- افلاطون
۳۱	۹- منتسکیو
۳۲	تعریف جرم از دیدگاه علوم مختلف
۳۲	۱- فلسفه
۳۲	۲- جامعه‌شناسی
۳۲	۳- فقه
۳۲	۴- حقوق

۳۲	الف) تعریف جرم از دیدگاه مکاتب حقوق کیفری
۳۲	۱- مکتب عدالت مطلق
۳۳	۲- مکتب کلاسیک
۳۳	۳- مکتب دفاع اجتماعی نوین
۳۳	۴- مکتب دفاع اجتماعی افراطی یا الغاگر
۳۳	ب) تعریف جرم از دیدگاه مکاتب جرم‌شناسی
۳۳	۱- جرم‌شناسی اثبات‌گرایی
۳۳	۲- جرم‌شناسی رادیکال
۳۳	۳- جرم‌شناسی برچسب‌زنی
۳۴	۴- جرم‌شناسی مارکسیستی
۳۴	۵- جرم‌شناسی تضاد
۳۴	۶- جرم‌شناسی تناوین مشابه
۳۴	۱- جرم و انحراف
۳۶	۲- جرم و خلف
۳۶	۳- جرم و ساه
۴۱	فصل دوم: پیشگیری
۴۱	مقدمه
۴۱	سیر تاریخی پیدایش مفهوم پیشگیری
۴۲	ضرورت وجودی پیشگیری
۴۵	معنی و مفهوم پیشگیری از جرم
۴۵	معنی لغوی پیشگیری
۴۶	معنی اصطلاحی پیشگیری
۴۶	پیشگیری بهتر از درمان
۴۸	مبنای نظری امکان پیشگیری
۴۹	بینش‌های پیشگیری
۴۹	۱- بینش فراگیر
۵۱	ایراد تعریف موسع
۵۱	استقبال از مفهوم موسع
۵۲	آثار تعریف موسع پیشگیری
۵۲	الف) پیشگیری درمورد همه‌چیز

۵۲	ب) پیشگیری برای همه افراد.....
۵۲	ج) پیشگیری از سوی همه.....
۵۴	۲- بینش مضیق.....
۵۵	تحلیل انتقادی مفهوم پیشگیری.....
۵۷	پیشگیری از وقوع جرم از دیدگاه قوانین موضوعه کشور.....
۵۸	کنشگران پیشگیری.....
۵۹	الف) مقامات دولتی.....
۵۹	۱- تدوین برنامه در سطح داخلی.....
۵۹	۲- راهبردها در سطح محلی.....
۶۰	ب) نهادها و سازمان‌ها.....
۶۰	ج) دستگاه‌های سه انگلیس.....
۶۰	۱- گوی یس محلی.....
۶۰	۲- الگوی پان حل مسئله (پلیس مسئله‌مدار).....
۶۱	۳- الگوی پلیس اطلاعات.....
۶۱	د) جامعه مدنی.....
۶۲	ه) امنیت خصوصی.....
۶۲	بین‌المللی شدن بزهکاری و پیشگیری از آن.....
۶۴	پیشگیری در چارچوب منشور بین‌المللی حقوق بشر.....
۶۶	مشارکت جامعه حقوق بشر.....
۶۶	۱- شفافیت.....
۶۶	۲- افزایش پاسخ‌گویی.....
۶۷	۳- ترغیب توسعه و تعالی روابط پلیس.....
۶۷	انواع پیشگیری.....
۶۷	۱- پیشگیری اولیه (عمومی).....
۶۸	۲- پیشگیری ثانویه (گزینشی).....
۶۸	۳- پیشگیری ثالث.....
۶۹	رویکردهای پیشگیری.....
۶۹	۱- پیشگیری اجتماعی.....
۷۱	۲- پیشگیری رشدمدار.....
۷۲	۳- پیشگیری جامعه‌مدار.....

- ۷۳..... نقد مفهوم و چارچوب نظری رویکرد اجتماع مدار
- ۷۳..... الف) نقد مفهومی
- ۷۳..... ب) نقد چارچوب نظری
- ۷۳..... ج) دشواری ارزیابی
- ۷۳..... د) عقب نشینی از وظیفه تأمین امنیت
- ۷۴..... ۴- پیشگیری از طریق آمایش محیط
- ۷۵..... ۱- نظارت طبیعی
- ۷۵..... ۲- کنترل طبیعی نقاط قابل دسترسی
- ۷۶..... ۳- تقویت طبیعی امنیت محل
- ۷۷..... پیشگیری وضعی
- ۷۸..... بانی نظری پیشگیری وضعی
- ۷۸..... نظر انتقادی عقلانی
- ۷۸..... ۲- نظریه الیت ها، روزمره
- ۸۱..... انتقادهایی به پیشگیری وضعی
- ۸۱..... ۱- تمرکز بر عمل
- ۸۱..... ۲- هجوم مرتکبان مسمم
- ۸۱..... ۳- اثر برانگیختگی
- ۸۲..... ۴- اثر انتقالی
- ۸۲..... ۵- انتقال مسئولیت
- ۸۲..... ۶- آثار ناپایدار
- ۸۳..... ۷- پیشگیری کیفری
- ۸۵..... مدیریت و سیاست گذاری پیشگیری در ایران
- ۸۵..... ۱- قوه قضاییه
- ۸۶..... ۲- قوه مجریه
- ۸۷..... ۳- قوه قانون گذاری (مقننه)
- ۸۸..... ۴- هیئت اجتماع
- ۸۸..... ۵- نقش نیروی انتظامی (پلیس) در امر پیشگیری
- ۹۰..... مهم ترین اقدامات نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در راستای پیشگیری
- ۹۰..... ۱- راه اندازی مراکز مشاوره
- ۹۱..... ۲- راه اندازی مراکز مددکاری

- ۳- استفاده از میانجی‌گری کیفری ۹۱
- ۴- آموزش قوانین راهنمایی‌وراندگی ۹۲
- ۵- همکاری کلاتری‌ها و مدارس ۹۲
- ۶- طرح ثبت مشخصات لوازم و اثاثیه (شناسنامه اموال) ۹۳
- ۷- به‌کارگیری پلیس زن ۹۳
- ۸- طرح حریم حفاظتی مناطق خاص ۹۴
- ۹- طرح امنیت شب‌های تهران ۹۴
- ۱- به‌کارگیری پلیس راهنمایی‌وراندگی ۹۴
- ۱۱- استفاده از ماکت و دوربین‌های کنترل سرعت در بزرگراه‌ها و جاده‌های
رون‌شهری ۹۴
- ۱۲- استفاده از کنترل سرعت در اتوبوس‌های بین‌شهری ۹۴
- ۱۳- به‌کارگیری پلیس اماکن عمومی ۹۵
- ۱۴- استفاده از پلیس (پیس) محله ۹۵
- ۱۵- شرکت‌های خدمات حفاظتی و مراقبتی و محورهای فعالیت آنها ۹۶
- ۱۶- به‌کارگیری «پلیس مدرسه» یا «گذریان مدرسه» ۹۷
- ۱۷- توزیع کتابچه‌های آموزشی ۹۷
- ۱۸- تأسیس دفتر نظارت هماهنگ ۹۸
- ۱۹- به‌کارگیری پلیس دیپلماتیک ۹۸
- ۲۰- طرح همیار پلیس ۹۹
- ۲۱- پلیس ۱۱۰ (پلیس ارتباطی) ۹۹
- نقش وزارتخانه‌ها و سایر مراجع دولتی و عمومی در امر پیشگیری ۹۹
- ۱- وزارتخانه‌ها ۹۹
- ۱-۱ وزارت آموزش و پرورش ۱۰۰
- ۲-۱ وزارت اطلاعات ۱۰۱
- ۳-۱ وزارت امور اقتصادی و دارایی ۱۰۲
- ۴-۱ وزارت بازرگانی ۱۰۲
- ۵-۱ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۰۳
- ۶-۱ وزارت جهاد کشاورزی ۱۰۳
- ۷-۱ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۱۰۴
- ۸-۱ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی ۱۰۴

- ۹-۱ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری..... ۱۰۴
- ۱۰-۱ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی..... ۱۰۴
- ۱۱-۱ وزارت کار و امور اجتماعی..... ۱۰۴
- ۱۲-۱ وزارت کشور..... ۱۰۵
- ۱۳-۱ وزارت مسکن و شهرسازی..... ۱۰۵
- ۱۴-۱ وزارت نیرو..... ۱۰۵
- ۲- سازمان ها..... ۱۰۶
- ۱-۲ سازمان بهزیستی کشور..... ۱۰۶
- ۲-۲ سازمان تربیت بدنی..... ۱۰۶
- ۳-۱ سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران..... ۱۰۶
- ۴-۱ سازمان حفاظت محیط زیست..... ۱۰۷
- ۲- سازمان تعزیرات حکومتی..... ۱۰۷
- ۶-۲ سازمان ریلی قانونی..... ۱۰۷
- ۳- شوراها..... ۱۰۷
- ۱-۳ شورای عالی ادب و فرهنگ..... ۱۰۷
- ۲-۳ شورای فرهنگی و احیاء زنان..... ۱۰۷
- ۳-۳ شورای عالی جوانان..... ۱۰۸
- ۴-۳ شورای عالی عشایر..... ۱۰۸
- ۴- ستادها..... ۱۰۸
- ۱-۴ ستاد مبارزه با مواد مخدر..... ۱۰۸
- ۲-۴ ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز..... ۱۰۹
- ۳-۴ ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی..... ۱۰۹
- نقش سایر نهادها و مؤسسات مرتبط در امر پیشگیری..... ۱۰۹
- ۱- سازمان خدمات طراحی شهرداری..... ۱۰۹
- ۲- سازمان نوسازی و بهسازی شهر..... ۱۰۹
- سایر نهادها و مؤسسات مرتبط در امر پیشگیری..... ۱۱۰
- ۱- کمیته امداد امام خمینی..... ۱۱۰
- ۲- بنیاد شهید انقلاب اسلامی..... ۱۱۰
- ۳- بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی..... ۱۱۰
- ۴- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران..... ۱۱۰

۵- سازمان تبلیغات اسلامی.....	۱۱۱
۶- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.....	۱۱۱
نقش نهادهای اجتماعی در پیشگیری از وقوع جرم.....	۱۱۱
۱- خانواده.....	۱۱۱
۲- مدرسه.....	۱۱۵
۳- رسانه.....	۱۱۵
نقش دانشگاه‌ها در پیشگیری از جرم.....	۱۱۶
نقش شهرها، محلی در پیشگیری از جرم.....	۱۱۷
نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از جرم.....	۱۱۷
نقش پلیس در پیشگیری از وقوع جرم.....	۱۱۸
نقش مساجد و پیشگاه اجتماعی از جرم.....	۱۱۸
نقش روحانیت در پیشگیری از جرم.....	۱۲۰
نقش سرمایه اجتماعی در پیشگیری از جرم.....	۱۲۱
معنای مفهومی سرمایه اجتماعی.....	۱۲۱
سرمایه اجتماعی و نظم اجتماعی.....	۱۲۲
سرمایه اجتماعی و جرم.....	۱۲۲
بخش دوم: پیشگیری مشارکتی از جرم.....	۱۳۱
فصل سوم: مشارکت.....	۱۳۳
مقدمه.....	۱۳۳
معنی و مفهوم مشارکت.....	۱۳۴
معنی لغوی مشارکت.....	۱۳۴
معنی اصطلاحی مشارکت.....	۱۳۴
مشارکت سنتی و مشارکت جدید.....	۱۳۶
مشارکت سنتی.....	۱۳۶
مشارکت جدید.....	۱۳۶
بهره حاصل از مشارکت.....	۱۳۶
۱- مادی.....	۱۳۶
۲- معنوی.....	۱۳۷

- ۱۳۷..... ۳- مسئولیت مشترک
- ۱۳۷..... پیش‌نیازهای مشارکت
- ۱۳۸..... ۱- درگیری ذهنی و عاطفی
- ۱۳۸..... ۲- انگیزش برای یاری‌دادن
- ۱۳۹..... ۳- پذیرش مسئولیت
- ۱۳۹..... ابعاد مشارکت
- ۱۳۹..... ۱- شکل مشارکت
- ۱۴۰..... ۲- مراحل مشارکت
- ۱۴۰..... ۳- سطح مشارکت
- ۱۴۱..... ۱- اتمی مشارکت
- ۱۴۱..... ۵- بانوی مشارکت
- ۱۴۱..... ۵- منش فطری
- ۱۴۱..... ۵- ۲- ۱- منش فقهی و دینی
- ۱۴۲..... مشارکت از دیدگاه قرآن
- ۱۴۳..... ۳- ۵- منشأ جامعه ختمی
- ۱۴۳..... ۴- ۵- منشأ روان‌شناختی
- ۱۴۳..... ۵- ۵- منشأ سیاسی
- ۱۴۴..... انواع مشارکت:
- ۱۴۴..... ۱- انواع مشارکت برحسب چگونگی حالت مردم
- ۱۴۴..... ۱- ۱- مشارکت مستقیم
- ۱۴۴..... ۱- ۲- مشارکت غیرمستقیم
- ۱۴۵..... ۲- انواع مشارکت بر مبنای کیفیت همکاری مردم
- ۱۴۵..... ۱- ۲- مشارکت طبیعی
- ۱۴۵..... ۲- ۲- مشارکت خودانگیخته
- ۱۴۵..... ۳- ۲- مشارکت داوطلبانه
- ۱۴۵..... ۴- ۲- مشارکت برانگیخته
- ۱۴۵..... ۵- ۲- مشارکت تحمیلی
- ۱۴۵..... ۳- انواع مشارکت برحسب انگیزه‌های ایجاد آن
- ۱۴۵..... ۱- ۳- مشارکت درون‌زا
- ۱۴۶..... ۲- ۳- مشارکت برون‌زا

۴- انواع مشارکت برحسب سطوح اجرایی.....	۱۴۶
۴-۱ مشارکت روستایی.....	۱۴۶
۴-۲ مشارکت محلی.....	۱۴۶
۴-۳ مشارکت منطقه‌ای.....	۱۴۶
۴-۴ مشارکت ملی.....	۱۴۶
۵- انواع مشارکت برحسب موضوع و قلمروی اجرایی.....	۱۴۶
۵-۱ مشارکت اقتصادی.....	۱۴۶
۵-۲ مشارکت سیاسی.....	۱۴۶
۵-۳ مشارکت اجتماعی.....	۱۴۷
فوائد مشارکت.....	۱۴۷
۱- اهداف و فوائد مشارکت از دیدگاه عاملان اجرا.....	۱۴۷
۲- اهداف و فوائد مشارکت از دیدگاه مردم.....	۱۴۸
نظریه‌های مشارکت.....	۱۴۹
۱- نظریه‌های ابزار مشارکت.....	۱۵۰
۲- نظریه تکاملی.....	۱۵۰
۳- نظریه سیمور مارتین لیپست.....	۱۵۰
۴- نظریه رابرت دال.....	۱۵۱
۵- نظریه دیوید سیلزر.....	۱۵۱
۶- نظریه دانیل لرنر.....	۱۵۲
عوامل مؤثر در میزان مشارکت.....	۱۵۲
۱- متغیرهای جمعیتی.....	۱۵۶
۲- آگاهی.....	۱۵۶
۳- داوطلبانه و ارادی بودن.....	۱۵۷
۴- اعتقاد به مؤثر بودن مشارکت.....	۱۵۷
۵- پیامدهای مشارکت و داوری در زمینه آنها.....	۱۵۷
۶- نگرش به دولت.....	۱۵۸
۷- عوامل سیاسی.....	۱۵۸
۸- ساختار نظامی سیاسی.....	۱۵۸
۹- فرصت مشارکت.....	۱۵۹
۱۰- وجود عرصه‌های فعالیت.....	۱۵۹

- انگیزه‌های مشارکت ۱۵۹
- بهره حاصل از مشارکت ۱۶۰
- ۱- مادی ۱۶۰
- ۲- معنوی ۱۶۰
- ۳- مسئولیت مشترک ۱۶۰
- فواید، مزایا، نتایج و آثار مثبت مشارکت ۱۶۰
- فصل چهارم: مشارکت در پیشگیری از جرم ۱۶۳
- مقدمه ۱۶۳
- سیاست جنایی مشارکتی ۱۶۶
- پیشینه سیاست جنایی مشارکتی ۱۶۷
- قرآ و ترم ۱۶۸
- ۱-۱- آون در امر خیر ۱۶۸
- ۱-۲- اصلاح دادگاه ۱۶۹
- ۱-۳- شفاعت ۱۶۹
- ۲- سنت ۱۶۹
- مبانی مشارکت مردمی در جرم‌شناسی کاربردی ۱۷۰
- جرم‌شناسی پیشگیرانه ۱۷۱
- مبانی پیشگیری مشارکتی از جرم ۱۷۲
- ۱- مبانی اجتماعی پیشگیری مشارکتی از جرم ۱۷۲
- ۲- مبانی سیاسی مشارکت در پیشگیری از جرم ۱۷۲
- ۳- مبانی نظری پیشگیری مشارکتی از جرم ۱۷۴
- ۱-۳- نظریه کنترل اجتماعی ۱۷۵
- نظم و کنترل اجتماعی ۱۷۶
- کنترل اجتماعی ۱۷۷
۱. از طریق فشار اجتماعی ۱۷۷
۲. از طریق اقتناع ۱۷۷
- ۳-۲- نظریه نابسامانی اجتماعی ۱۷۷
- ۳-۳- نظریه‌های مارکسیستی ۱۷۹
- ۳-۴- نظریه واقع‌گرایی چپ ۱۸۰

۱۸۰	۵-۳ الگوی حمایت اجتماعی
۱۸۱	۶-۳ نظریه پیوند افتراقی
۱۸۲	۷-۳ الگوی کاهش فرصت (ارتکاب جرم)
۱۸۴	۸-۳ نظریه محرومیت نسبی
۱۸۵	۹-۳ نظریه یادگیری اجتماعی
۱۸۵	۱۰-۳ نظریه‌های تضاد
۱۸۶	۱۱-۳ نظریه معرفت‌های محلی
۱۸۷	۱۲-۳ پیشگیری از جرم در نظام کنترلی اسلام
۱۸۷	۱۳-۳ پیشگیری از جرم در قرآن مجید
۱۹۱	حما ۱-۱ از بزه دیده در پرتو مشارکت مردم
۱۹۲	پیشگیری از تزار جرم در پرتو مشارکت مردم
۱۹۳	پیشگیری مشارکتی از جرم
۱۹۴	پیشگیری مشارکتی از جرم از دیدگاه سازمان ملل
۱۹۵	۱- لزوم اطلاع‌رسانی و اعتماد سازی
۱۹۵	۲- بهره‌گیری از نیروهای داوطلب
۱۹۵	۳- ضرورت مداخله جوانان
۱۹۵	۴- نقش‌دهی به گروه‌های بزهکاران
۱۹۶	۵- مشارکت نهادهای اجتماعی در طراحی و اجرا
۱۹۶	۶- نقش‌دهی به فرد شهروند
۱۹۶	اهمیت مشارکت مردمی و نقش ایجابی آن
۱۹۷	الف) اهمیت مشارکت مردمی
۱۹۸	ب) نقش ایجابی مشارکت
۱۹۹	۱- افزایش امنیت و کاهش پدیده‌های مجرمانه
۱۹۹	۲- تسهیل روند توسعه
۱۹۹	۳- امنیت اخلاقی و سلامت فرهنگی - اجتماعی به‌ویژه در میان جوانان
۲۰۰	۴- جلوگیری از انفعال و افزایش نظارت همگانی بر نهادهای اجرایی
۲۰۰	زمینه‌های مشارکت مردم در پیشگیری از جرم
۲۰۰	۱- وجود مسئولیت اجتماعی
۲۰۱	۲- فرهنگ محبت و عیب‌پوشی
۲۰۱	۳- مردمی‌بودن حکومت

- ۴- همگونی فرهنگی و اجتماعی..... ۲۰۲
- جلوه‌های مشارکت مردم در پیشگیری از جرم..... ۲۰۲
- ۱- گزارش جرایم و موارد مشکوک..... ۲۰۲
- ۲- مشارکت دادن بزه‌دیدگان در کاهش آمار جرایم..... ۲۰۳
- ۳- نقش‌دهی به گروه بزه‌کاران پیشین..... ۲۰۳
- ۴- اجرایی‌شدن فریضه امر به معروف و نهی از منکر..... ۲۰۴
- ۵- گسترش سازمان‌های مردم‌نهاد..... ۲۰۴
- ۶- اجرای مجازات اجتماعی..... ۲۰۵
- برنامه‌ریزی برای کار مشارکتی..... ۲۰۵
- ۱- تشکیل گروه اجتماع (محل)..... ۲۰۵
- ۲- تعیین اهداف کلی و مشارکتی..... ۲۰۷
- ۱- تعیین سنجش..... ۲۰۸
- ۴- تدوین طرح عملیاتی..... ۲۰۸
- ۵- دستیابی به آنگاه بزرگ‌داشت..... ۲۰۹
- ۶- ارزشیابی؛ گروه چه کار می‌کند؟..... ۲۱۰
- ۷- حفظ گروه اجتماعی..... ۲۱۰
- مشارکت محلی در پیشگیری از جرم..... ۲۱۱
- راه‌های مشارکت محلی در پیشگیری از جرم..... ۲۱۲
- ۱- مراقبت از محل..... ۲۱۳
- ۲- گشت‌زنی داوطلبانه شهروندان..... ۲۱۵
- پلیس و پیشگیری مشارکتی از جرم..... ۲۱۵
- پلیس و شهرها..... ۲۱۵
- پلیس و شهروندان..... ۲۱۶
- اصول جلب مشارکت اجتماعی توسط پلیس..... ۲۱۸
- ۱- لزوم برداشت مشترک مردم و پلیس از مفهوم نظم و امنیت..... ۲۱۹
- ۲- فرهنگ‌سازی..... ۲۱۹
- ۳- آموزش عمومی..... ۲۱۹
- ۴- توجه به فرهنگ بومی..... ۲۱۹
- ۵- تلاش‌های همزمان درون و برون‌سازمانی..... ۲۲۰
- نقش پلیس جامعه‌محور در پیشگیری اجتماعی از جرم..... ۲۲۰

۲۲۲	 سرمایه اجتماعی و پلیس جامعه‌محور
۲۲۳	 نظارت شهروندان و پلیس جامعه‌محور
۲۲۵	 ساختارها و دیدگاه‌های متفاوت کشورها درباره مشارکت در پیشگیری از جرایم
۲۲۵	 آفریقای جنوبی
۲۲۶	 کنیا
۲۲۶	 برزیل
۲۲۷	 هند
۲۲۸	 ایالات متحده آمریکا
۲۲۸	 ریتاندا
۲۲۹	 نی‌زهره
۲۳۰	 چالش‌ها و موانع مشارکت شهروندان در پیشگیری از جرم
۲۳۰	۱- تلقی فطرت‌محور و امنیت در شمار وظایف انحصاری حاکمیت
۲۳۰	۲- دشواری‌ها، موانع و باز ندادن مشارکت عمومی
۲۳۰	۳- نقض حریم خصوصی و آزادیهای فردی
۲۳۱	۴- عدم توازن در میزان مشارکت اجتماعی در کشور
۲۳۱	۵- تغییر کیفیت رابطه پلیس شهروندان
۲۳۱	۶- شکاف میان درک مفهوم امنیت و راه شهروندان، پلیس، صاحب‌نظران، محاکم قضایی و دولت
۲۳۲	۷- عدم ایجاد کمیته‌های مشورتی شهروندان در ادارات پلیس یا کلاتری‌ها
۲۳۲	۸- عدم توانمندسازی مردم توسط پلیس
۲۳۲	۹- اصلاح‌نشدن روابط و نوع رفتار پلیس در جامعه
۲۳۳	 چالش‌های خاص مشارکت در پیشگیری از جرم در ایران
۲۳۳	الف) چالش‌های فرهنگی
۲۳۳	۱- تبعیض قائل شدن بین مصالح فردی یا خانوادگی و مصالح عمومی
۲۳۳	۲- نبود اعتماد بین شهروندان به یکدیگر و بین شهروندان و مسئولان
۲۳۴	۳- چالش‌های ذهنی شهروندان
۲۳۴	ب) چالش‌های ساختاری
۲۳۴	پ) چالش‌های اجرایی
۲۳۶	د) چالش‌های اقتصادی
۲۳۷	ه) متکی بودن سازمان‌های مردمی به دولت

- راهبردهای افزایش مشارکت شهروندان در پیشگیری از جرم..... ۲۳۷
- ۱- فرایند درونی کردن ارزش‌های مشارکت..... ۲۳۸
- ۲- فرایند نهادینه‌سازی و کاهش اختلالات اجتماعی..... ۲۳۸
- ۱-۲ اختلال نمادی..... ۲۳۸
- ۲-۲ اختلال هنجاری..... ۲۳۹
- ۳-۲ اختلال رابط‌های..... ۲۳۹
- ۴-۲ اختلال توزیعی..... ۲۳۹
- ۳- فرایند تکوین و تقویت جامعه مدنی..... ۲۴۰
- ویژگی‌های کارکنان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و خصوصیت شهروندان برای مشارکت محلی در پیشگیری از جرم..... ۲۴۰
- ۱- ویژگی‌های کارکنان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران برای مشارکت محلی در پیشگیری از جرم..... ۲۴۰
- ۲- خصوصیات شهروندان برای مشارکت محلی آنها در پیشگیری از جرم..... ۲۴۳
- ۳- مشکلات و موانع موجود در راه مشارکت محلی شهروندان در پیشگیری از جرم..... ۲۴۶
- ۴- پیشنهادها و راهکارها..... ۲۴۷
- پیشنهادهای نهایی..... ۲۴۸
- ۱- تشکیل و راه‌اندازی پلیس محله..... ۲۴۸
- ۲- ایجاد سازمان‌های اجتماعی چندمنظوره..... ۲۵۰
- ۳- اطلاع‌رسانی و آموزش محلی و رسانه‌ای شهروندان..... ۲۵۱
- منابع..... ۲۵۳
- الف) فارسی..... ۲۵۳
- ب) انگلیسی..... ۲۶۳

مقدمه

دگرگونی اساسی در زندگی جمعی، پیچیده‌تر شدن ساختار روابط و مناسبات انسانی و اجتماعی، افزایش فزاینده انتظارات مردم و اهمیت تحقق امنیت عمومی، اجرایی کردن مشارکت عملی مردم با پلیس برای ایجاد و برقراری نظم و امنیت در برنامه‌هایی چون نگهداری محلات، لایه‌بندی مأموریت‌ها، همکاری و تقویت ایستگاه پلیس، ایست و بازرسی، و... در راستای توسعه پیشگیری مشارکتی تجلی یافته است.

دوره اعتقاد به این مسئله که هر چه تعداد پلیس و سرعت عمل آنها بیشتر باشد، معضل جرم و ترس از آن حل خواهد شد، به سر آمده است و جای خود را به دوره‌ای داده که در آن تشریح مسایلی بین مردم و پلیس افزایش یافته است و به مشکلات از دیدگاه «حل مشکلات» پرداخته می‌شود. امروزه سیاستمداران، حقوق‌دانان، تاریخ‌دانان و صاحب‌نظران امور امنیتی و پلیسی بر این باورند که یکی از بزرگ‌ترین اشتباه‌ها، تحمیل کل مسئولیت‌های تأمین نظام و امنیت بر دوش مأموران قانون است. همکاری و نظارت مردمی به مثابه نیروی مضاعف در پشتیبانی از اجرای قانون است. چنانچه پلیس در حل مشکلات محله از منابع مردمی موجود استفاده کند، بسیار موفق‌تر از زمانی است که خود به تنهایی عمل می‌کند. درواقع، هیچ تلاشی برای تداوم و اعمال نظم در جامعه در درازمدت مؤثر نخواهد بود، مگر با توسعه و گسترش همکاری بین شهروندان و سازمان‌های قضایی که بر شرایط محله تأثیر گذارند.

در این راستا، پیشگیری غیرکیفری نیز درصدد است علل جرم و ریشه‌های زمینه‌ساز بروز جرایم و بزهکاری را، از طریق کنترل اجتماعی و تأثیر بر نهاد مجرمانه و مشارکت مردمی، از بین ببرد. در جریان مطالعه پیشگیری غیرکیفری، پیشگیری‌های وضعی و اجتماعی به عنوان زیرمجموعه‌های این نوع از پیشگیری مورد توجه قرار گرفته است. در پیشگیری وضعی، با توجه به شرایط بزهکار، نوع جرم، اهداف و موضوعات جرم و خصوصیات بزه‌دیده، اقداماتی به اجرا گذاشته می‌شود که فرایند آنها موجب از بین رفتن یا تضعیف موقعیت و فرصت‌های ارتکاب جرم از طریق همکاری محلی، آموزش و اطلاع‌رسانی به اهالی یک محل می‌شود. پیشگیری اجتماعی نیز یکی از اقدامات مؤثر پیشگیری از جرم است که با ایجاد تغییرات و اصلاحات فردی و محیطی به جلوگیری از

جرم به صورت پایدار و همیشگی می‌انجامد. در این نوع از پیشگیری نیز تأکید بر مشارکت مردمی و محلی در پیشگیری از جرم است.

در رویکردهای پلیسی، شامل رویکردهای سیاسی، حرفه‌ای، دموکراتیک و جامعه‌محور، به رویکرد پلیس جامعه‌محور بیشتر توجه شده است.

این دیدگاه به عنوان شکلی از مردمی کردن کار پلیس بر مبنای اجتماعی بودن، پاسخ‌گویی و داشتن شفافیت و مسئولیت متقابل برای مدیریت کارآمد امنیت به نظر می‌رسد. نیروی پلیس جامعه‌محور یک جلوه مهم کنشی را به الگوی سنتی پلیس واکنشی اضافه می‌کند و این کار سبب تقویت تدوین راه‌های ابتکاری برای مبارزه با جرم و ارتقای امنیت جوامع می‌شود. شهروندان را نیز در گفت‌وگوی مشارکت فعال وارد می‌کند.

با توجه به اهمیت موضوع و مراتب فوق، این مجموعه با عنوان «پیشگیری مشارکتی از جرم» به بهره‌مندی از منابع مربوط تهیه شده است.

هدف اصلی پیشگیری مشارکتی از جرم و ناامنی بهره‌گیری از همکاری و دخالت ساکنان، برای پیشگیری یا کاهش فرصت‌های ارتکاب جرم، در راه مبارزه با جرم و بهبود کیفیت زندگی در محله‌هاست. باید داشت مطالب این مجموعه بتواند در گسترش تفکر پیشگیری مشارکتی از جرم و اقدام در این زمینه مؤثر باشد.

دکتر علیرضا جزینی

دکتر محمد جهان‌تاب